

חדר משלהם

שפעילותם נועזת וחדשנית ופוסט אחד שלהם יכול להפוך עולמות. נכון שלרוב יש להם פרנסה צדדית צנועה ושיש תמורות לא חומריות לפעילות, כמו הכרה והערכה, שלע- תים סוללות את הדרך לתגמולים אחרים. אבל פעילים רבים הכריוו שלא ירצו לכנסת, שלא ישתתפו בריאליטי ושלא ימכרו את עצמם לעולם. הנה כמה הצעות עבורם:

1. ספונסורים. האופציה הראשונה וכנראה הגרועה מכולן. בעולם הכדורגל הקואופרטיבי, למשל, אנשי עסקים לקחו על עצמם לממן חוזים של שחקנים יקרים ללא תמורה. למה? בשביל חשיפה, כבוד ומעורבות בענף שהם אוהבים. טייקון חברתי - כמו אלו שתמכו בהחמרת מסקנות ועדת ששינסקי - יכול לפרוש חסות על אקטיביסט שהוא תומך בפעילותו. תמורת פרוטות הוא יוכל להתהדר בשלט הוקרה עם שתי רגליים. עם זאת, אפילו טייקון "טוב" הוא בסופו של דבר בוס, כלומר תלות.

2. מימון ממלכתי. כיום מזרימה המדינה יותר מ-20 מיליארד שקל בשנה לשלל גופים ציבוריים ולעמותות. הת- קציבים עוברים לעתים בהתאם ל"מבחני תמיכה" שוויוניים. למה שלא יהיו מבחנים כאלו לאקטיביסטים? הקריטריונים יהיו אחידים - למשל ותק והישגים, לצד סייגים כמו פעילות לא אלימה. ועדה ציבורית תקבע מי זכאי למימון. פיילוט מקומי יוכל לבדוק את השפעת "הקרן לעידוד פעילים חבר- תיים" בעיר מסוימת. מהלך כזה יכול להפוך עיר לקהילתית ותוססת. עם זאת, ריאליטי, אפשרות זו כמעט חסרת סיכוי במציאות הישראלית.

3. מימון המונים. תרומות קטנות וקבועות מאלפי אנשים. כיום האקטיביסטים מתעטפים במותגים ("באים לבנקאים", "מאבק הגו" וכיו"ו) ולא מעזים לבקש שכר מהציבור. פעילה אחת, למשל, הכינה לפני חודשים קמפיין למימון המונים אישי, אך גנוה אותו מחשש שמאבקה לא ייתפש יותר כטהור. היא פוחדת להפוך ללוביסטית, אף על פי שהתמקצ- עה בנושא יותר מאלף פקידים, והגיע הזמן שמישהו ישלם לה על זה. זו אפשרות מעשית, אך כמובן, רק אם הפעילים יחליפו דיסקט.

יש אקטיביסטים ששוקלים לבנות מעטפת מקצועית למאבקהם, או לפעול לקבלת מימון מגורמים בשוק הפרטי. זה לא מספיק. הפעילים עצמם חייבים לקבל סיוע. הפחד מלבקש זאת חייב להיעלם, אחרת אנו עלולים לראות יותר ויותר את הצד האפל של האקטיביזם - מחאות בהזמנה וש- כירי חרב עם אג'נדה סמויה.

בשנה האחרונה אני פוגש יותר ויותר פעילים חברתיים ורואה את המחירים שהם משלמים. כשהמצלמות סגור- רות ניכרות השעות האינסופיות בארגון עצומות והפגנות, ניסוח פוסטים ונדנדוד לעיתונאים, חוגי בית ופעילויות שב- רוב המוחלט של המקרים לא מובילות לכלום, חוץ מלכעס נוסף על המערכת. בקרבם בוער מנוע פנימי, שנע על ידי דלק של לייקים ופרגונים, אמונה פנימית וזעם אותנטי - אבל לא נע על כסף, והגיע הזמן לדבר על כסף.

מאבק הגו חושף תופעה מדהימה: עשרות אקטיביסטים שפועלים למען החברה, ללא תמורה. עליהם מנצחים כשלו- שהארבעה פעילים שמקדישים את מרצם למאבק למען העתיד של כולנו. הם נשענים על כתפי ענקים: לאורך ההיס- טוריה שינויים רבים התרחשו כאשר אדם החליט להקדיש את עצמו למען המטרה. בישראל זה קורה לרוב בקנה מידה קטן, סביב מאבקים נקודתיים. אולם מאבקים מגוונים שנר- קמו סביב יוקר המחיה לפני שנים וממשיכים עד היום מש- נים את התמונה.

השאלה שאני נשאל הכי הרבה היא "ממה אתה מתפרנס?", ובכל זאת, אצל אקטיביסטים הנושא הכספי עדיין בגדר טאבו. הם מפחדים, כי כסף זה דבר מלוכלך שי- זהם את המאבק. אבל בשיחות מספיק ארוכות הם יגלו כמה שהם מוטרדים מעתידם ומחשבון הבנק. בסוף השיחה הם יכריזו שהם לא יכולים יותר שחלפו יותר מדי שנים כאלו. זהו למחרת תראו אותם מרימים עוד הפגנה מאפס. ככל שהשקיפות השלטונית גדלה, כך מתחדד האבסורד: אנו נח- שפים ליותר ויותר נבחרים שמקבלים שכר מהציבור - אך פועלים נגדו, בעוד שאקטיביסטים שפועלים למען אינטרס ציבורי נקי משנים את הטלפון של הבנק ל"לא לענות".

איך מועדדים אותם? את המודל שרטטה וירג'יניה וולף לפני 87 שנה במסה "חדר משלך". כדי שאישה תוכל לשקול כתיבה כמקצוע, קבעה וולף, החברה חייבת לספק לה שני דברים: חדר והכנסה צנועה אך קבועה. בלעדיהם האישה כבולה לגבר שיפרנס אותה ויעניק לה בית. בלעדיהם היא כבולה בשלשלאות למוסכמות. יש דמיון רב בין נשים בת- חילת המאה הקודמת לבין אקטיביסטים כיום: תפישתן כנ- חותות, תיוגן כאקסצנטריות והבנה שרק פעולה מחוץ לכללים תשנה את הכללים. גם אצל הפעילים, חדר וקצבה - ובגרסה עדכנית, דירה, לפטופ, סמארטפון ותשלום חשבו- נות - יחוללו פלאים. כשדאגות אלמנטריות יחוסלו בעלי החזון יפרחו. דמיינו עולם שבו יש ארבע אורלי ברלבויות. אבל תורמים מעדיפים עמותות מוסדרות וגופים שמרניים ומחושבים. אקטיביסטים? הם קלפים פרוצים.

יש מקום כמובן לשניהם, אך החברה מעודדת רק את הגופים המאובנים ומוניחה את האקטיביסטים, אף על פי

ככל שהשקיפות השלטונית גדלה, כך מתחדד האבסורד: אנו נחשפים ליותר ויותר נבחרים שמקבלים שכר מהציבור - אך פועלים נגדו, בעוד שאקטיביסטים שפועלים למען אינטרס ציבורי נקי משנים את הטלפון של הבנק ל"לא לענות"

tomervital@gmail.com

הכתוב הוא עיתונאי ומוביל מים "מאה ימים של שקיפות"

page

481